

Vedomie v piesni zakliate

Mnohé piesne svedčia o starých doplnkových spôsoboch stravovania, ktoré dnes už sú zaniknuté. Napríklad v starých časoch, keď sa málo urodilo, ľudia pridávali do múky na chlieb aj mletú kôru. Kôra pritom sa spracúvala aj inými spôsobmi a dnes, keď sa skúmajú nové možné potravinové zdroje (morské riasy a pod) pričom sa uprednostňujú aj takmer nestráviteľné zložky (otruby) v zdravej výžive, kôra stromov akoby bola nepreskúmaná. Tu by však bolo potrebné skúmať aj znečistenie kôry v znečistených oblastiach).

O tom nepriamo svedčí trávnicia Zájdi Slnko za horu – nemám chleba

len kôru – nemám chleba len kôru – aj to takú dubovú... V starej dobe sa sladilo nielen medom a ovocím, ale aj, ako spievajú v stredoslovenských piesniach „...z brezového dreva voda kvapká, napiže sa milá, veď je sladká...“ aj sladkou štavou...

V piesniach jú zakliate aj zvesti o strave zvierat, napríklad oviec. Niekoľko piesní vystríha pred močiarom – šarišsko spišská bačovská „Ej, ket ši dobri ofčar, ňepuščaj na močar, bo močar kervavi,“ ovečkom ňezdravi, alebo liptovská a horehronská „Ej, ovčiarečku, ovčiar, nepúšťaj na močiar, bo močiar krvavý, ovečkam nezdravý.“ Hornošarišská „Ponižuj, po-

višuj“ zas radí ovčiarovi „nevibiraj čarnobile“, keď má rýchlo pohnať ovce (aby postupoval rýchlo a nevyberal dobrú trávu s palinou – „čarnobilom“). V piesni „Ovči zdych je češki pre baču stareho“ (Ovčí úhyn je ťažký) sa spieva „Ej, pasol bi ja ovce, ale še mi nechce, bo ofca panička, staru trafku nechce. Ej, staru trafku nechce, ani žimnu vodu, bo ona panička, chce samu vihodu...“ Aké nádherné – ovca je panička, ktorú musí ovčiar náležite zabezpečiť, zviera tu je nie nejaká vec, ktorú treba len hnať a hnať, ale naopak – panička, o ktorú sa treba príkladne starať a keď umiera, bača je

nešťastný (pri tejto piesni tancuje - váľa sa po zemi napodobňujúc chorú ovcu, keby to robil indián Navajo, označia to za šamanizmus). Vedomecká pesnička má aj liečiteľsku slohu – „Ovca ochorela a mocno bečela, daj jej bačo žela, žeby neumrela. Hej, nezdichaj, ovečko, uš ci budze dobre, ešči ponad pňački preskočiš šikovne!“ Bača – vedomec, poznajúc dobre čary rastlín, vedel dať tak, ako človeku, aj ovci liečivú zelinu (želto), o čom svedčí aj pieseň. Kým v minulosti liečili ľudí okrem vedomcov aj lekári, zvieratá liečili takmer výhradne len vedomci.

Miro Slav, pokračovanie